

κεφάλι

κεφάλι, το, ουσ. [<μσν. κεφάλιν <μτγν. κεφάλιον, υποκορ. του αρχ. ουσ. κεφαλή], το κεφάλι. **1.** η ικανότητα για συνδυαστική σκέψη, η ευφυΐα: «αν είχα κι εγώ το κεφάλι του τάδε, θα ήμουν πλούσιος, αλλά, βλέπεις, εμένα δε με κόβει τόσο». **2.** (στη γλώσσα της αργκό) το άκρο του πέους, η βάλανος: «πω πω, αδερφάκι μου, έχει ένα κεφάλι σαν μπουνιά μικρού παιδιού!». Συνών. *καρύδι (3) / κόμπος (6)*. **3α.** (για ζώα) μονάδα ενός συνόλου: «έχει ένα κοπάδι από εκατό κεφάλια». (Τραγούδι: *ωωω! ολόγυρα βουβάλια, χιλιάδες κεφάλια στη μέση εσύ. Καθένας το ξέρει σε κείνα τα μέρη πως τρεις καμπαλέρος ζωή ζουν χρυσή*). **β.** με το ουσιαστικό που ακολουθεί προσδιορίζει το είδος του κοπαδιού: «πενήντα κεφάλια πρόβατα || εκατό κεφάλια γίδια». **4.** οτιδήποτε έχει σχήμα κεφαλιού: «ένα κεφάλι κασέρι || ένα κεφάλι σκόρδο». **5.** το επάνω στρογγυλό και πλατύ μέρος κάποιου αντικειμένου: «το κεφάλι της καρφίτσας || το κεφάλι της πινέζας || το κεφάλι του καρφιού». **6.** στον πλ. **τα κεφάλια**, αυτοί που κατέχουν την εξουσία: «τα κεφάλια του υπουργικού συμβουλίου αποφάσισαν περικοπή των συντάξεων». Υποκορ. **κεφαλάκι, το** (βλ. λ.). Μεγεθ. **κεφάλια, η** (βλ. λ.). (Ακολουθούν 293 φρ.)

- *αγύριστο κεφάλι*, άνθρωπος που δύσκολα αλλάζει γνώμη, που δεν αλλάζει γνώμη, ακόμη και όταν έχει άδικο, ο αμετάπειστος, ο ισχυρογνώμονας: «μην προσπαθείς να του αλλάξεις γνώμη, γιατί είναι αγύριστο κεφάλι». (Λαϊκό τραγούδι: *θα πάψεις να 'σ' επίμονο κι αγύριστο κεφάλι, της ασωτίας το βιολί σε άκρη δε θα βγάλει*). Συνών. *αγύριστα μυαλά ή αγύριστο μυαλό*.

- *άδειο κεφάλι*, άνθρωπος ανόητος, κουτός, μικρόνους: «μην επιμένεις να βρεις άκρη, γιατί δεν μπορείς να συνεννοηθείς με κάποιον που έχει άδειο κεφάλι».

- *ανέβηκε το αίμα στο κεφάλι μου*, βλ. φρ. *μου ανέβηκε το αίμα στο κεφάλι*.

- *άνοιξαν κεφάλια*, σημειώθηκαν βίαιες, αιματηρές συγκρούσεις: «στις πρόσφατες εργατικές κινητοποιήσεις, άνοιξαν κεφάλια, όταν οι εργάτες επιχείρησαν να καταλάβουν ένα εργοστάσιο που το φρουρούσαν ισχυρές αστυνομικές δυνάμεις».

- *άνοιξε το κεφάλι του*, **α.** τραυματίστηκε, πληγώθηκε στο κεφάλι του που συνήθως αιμορραγεί: «χτύπησε στην άκρη της πόρτας κι άνοιξε το κεφάλι του». **β.** ανακουφίστηκε: «λούστηκα κι άνοιξε το κεφάλι μου».

- *άνοιξε το κεφάλι του στα δυο*, βλ. φρ. *άνοιξε το κεφάλι του σαν γαρίφαλο*.

- *άνοιξε το κεφάλι του σαν γαρίφαλο*, τραυματίστηκε στο κεφάλι του και προκλήθηκε μεγάλο τραύμα που συνήθως αιμορραγεί: «τον χτύπησε ένα μαδέρι, που έπεσε από ψηλά, κι άνοιξε το κεφάλι του σαν γαρίφαλο». Από την εικόνα του ανοιγμένου γαρίφαλου, που το κόκκινο χρώμα του παρομοιάζεται με το αίμα.

- *άνοιξε το κεφάλι του σαν καρπούζι*, βλ. φρ. *άνοιξε το κεφάλι του σαν γαρίφαλο*.

- *άνοιξε το κεφάλι του σαν πεπόνι Αργεϊτικό*, βλ. φρ. *άνοιξε το κεφάλι του σαν γαρίφαλο*.

- *άνοιξε το κεφάλι του σαν τριαντάφυλλο*, βλ. φρ. *άνοιξε το κεφάλι του σαν γαρίφαλο*.

- *αρβανίτικο κεφάλι*, άνθρωπος του οποίου δεν μπορούμε να αλλάξουμε γνώμη, όσο κι αν προσπαθήσουμε, ο αμετάπειστος, ο ισχυρογνώμονας, ο πεισματάρης: «αν του μπει κάτι στο μυαλό, δεν αλλάζει με τίποτα γνώμη, γιατί είναι αρβανίτικο κεφάλι».

- *αρναούτικο κεφάλι*, βλ. συνηθέστ. *αρβανίτικο κεφάλι*.

- *άσπρα μαλλιά του κεφαλιού, κακά μαντάτα του μουνιού*, βλ. λ. *μαλλί*.

- *άσπρισε το κεφάλι μου*, βλ. συνηθέστ. *άσπρισαν τα μαλλιά μου*, λ. *μαλλί*.

- *βάζω έγνοιες στο κεφάλι μου*, βλ. λ. *έγνοια*.

- *βάζω κάτω το κεφάλι ή βάζω κάτω το κεφάλι μου*, βλ. φρ. *βάζω κάτω την κεφαλα*, λ. *κεφαλα*.
- *βάζω κεφαλι*, βλ. συνηθέστ. *βάζω μυαλό*, λ. *μυαλό*.
- *βάζω μπελά στο κεφάλι μου*, βλ. λ. [μπελάς](#).
- *βάζω στοίχημα το κεφάλι μου ή βάζω στοίχημα το ίδιο μου το κεφάλι*, βλ. φρ. *στοιχηματίζω το κεφάλι μου*.
- *βάζω το κεφάλι μου ή βάζω το ίδιο μου το κεφάλι*, **α.** ριψοκινδυνεύω την ίδια μου τη ζωή: «δεν μπορώ κάθε τόσο να βάζω το κεφάλι μου για να σας γλιτώνω!». **β.** στοιχηματίζω την ίδια μου τη ζωή και, κατ' επέκταση, στοιχηματίζω με απόλυτη σιγουριά: «εγώ βάζω το κεφάλι μου, αν δε γίνουν τα πράγματα έτσι όπως σου τα λέω».
- *βάζω το κεφάλι μου κάτω απ' το κεραμίδι*, αποκτώ δικό μου σπίτι, αγοράζω σπίτι: «μετά από θυσίες και κόπους έβαλα κι εγώ το κεφάλι μου κάτω απ' το κεραμίδι».
- *βάζω το κεφάλι μου στη λαιμητόμο*, βλ. φρ. *βάζω το κεφάλι μου στον ντορβά*. Από την εικόνα του ατόμου που εκτελείται με καρατόμηση.
- *βάζω το κεφάλι μου στην καρμανιόλα*, βλ. συνηθέστ. *βάζω το κεφάλι μου στη λαιμητόμο*. Από την εικόνα του ατόμου που εκτελείται με καρατόμηση.
- *βάζω το κεφάλι μου στον ντορβά*, **α.** λέγεται σε περίπτωση που στοιχηματίζω για κάτι την ίδια μου τη ζωή και, κατ' επέκταση, που στοιχηματίζω για κάτι με απόλυτη σιγουριά: «είμαι εντελώς σίγουρος γι' αυτό που σου λέω και βάζω το κεφάλι μου στον ντορβά, αν δεν είναι έτσι τα πράγματα». **β.** ριψοκινδυνεύω την ίδια μου τη ζωή, αναλαμβάνω επικίνδυνη επιχείρηση ή αποστολή: «δεν μπορώ να βάζω το κεφάλι μου κάθε τόσο στο ντορβά για δικές σας βλακείες». (Λαϊκό τραγούδι: *πρέπει να ξέρεις ψέματα, να 'σαι και κατεργάρης και το κακό κεφάλι σου μες το ντορβά να βάζεις*). Από την εικόνα του ατόμου που εκτελείται με απαγχονισμό και τη στιγμή της εκτέλεσής του βάζουν το κεφάλι του μέσα σε έναν ντορβά και πάνω από αυτόν περνούν τη θηλιά γύρω από το λαιμό του.
- *βάζω το κεφάλι μου στον ντορβά του χασάπη*, βλ. συνηθέστ. *βάζω το κεφάλι μου στον ντορβά*. Από την εικόνα του χασάπη που βάζει το κεφάλι του ζώου που αποκεφάλισε μέσα σε έναν ντορβά.
- *βάζω το κεφάλι μου στο στόμα του λύκου*, ριψοκινδυνεύω την ίδια μου τη ζωή, αναλαμβάνω επικίνδυνη επιχείρηση ή αποστολή: «αν είναι σίγουρος για κάτι, δε διστάζει να βάλει το κεφάλι του στο στόμα του λύκου».
- *βάζω το κεφάλι μου στο τσουβάλι*, βλ. συνηθέστ. *βάζω το κεφάλι μου στο ντορβά*. Από την εικόνα του ατόμου που εκτελείται με απαγχονισμό και τη στιγμή της εκτέλεσής του βάζουν το κεφάλι του μέσα σε ένα τσουβάλι και πάνω από αυτό περνούν τη θηλιά γύρω από το λαιμό του.
- *βαραί στο κεφάλι*, (για ποτά), βλ. φρ. *χτυπάει στο κεφάλι*.
- *βαραώ το κεφάλι μου*, βλ. φρ. *χτυπώ το κεφάλι μου*.
- *βαραώ το κεφάλι μου στον τοίχο*, βλ. φρ. *χτυπώ το κεφάλι μου στον τοίχο*.
- *βάρυνε το κεφάλι μου*, νιώθω άσχημα, νιώθω δυσφορία, είμαι κακοδιάθετος: «φαίνεται πως το ούισκι ήταν πόμπα, γιατί με δυο ποτηράκια βάρυνε το κεφάλι μου».
- *βγάζω απ' το κεφάλι μου (κάτι)*, **α.** φαντάζομαι: «κάθε τόσο βγάζει απ' το κεφάλι του πως τον κλέβω». **β.** επινωώ, μηχανεύομαι, σοφίζομαι: «έβγαλε απ' το κεφάλι του χίλιες δυο δικαιολογίες για να μη δουλέψει». **γ.** παύω να ελπίζω, να περιμένω, ιδίως κάτι καλό: «αφού δεν έχω λεφτά, έβγαλα απ' το κεφάλι μου τις φετινές διακοπές». Συνών. *βγάζω απ' το μυαλό μου (κάτι) / βγάζω απ' το νου μου (κάτι)*.
- *βγάλ' το απ' το κεφάλι σου*, **α.** δεν πρόκειται να ενεργήσω με τον τρόπο που μου προτείνεις, ιδίως δεν

πρόκειται να σου δώσω αυτό που μου ζητάς: «αν έχεις την εντύπωση πως θα σου δώσω πάλι δανεικά, βγάλ' το απ' το κεφάλι σου». **β.** πάψε να σκέφτεσαι κάτι που σου είναι οδυνηρό, ξέχασέ το: «αν θέλεις να ηρεμήσεις, βγάλ' το απ' το κεφάλι σου πως σε κάρφωσε ο φίλος σου». Συνών. *βγάλ' το απ' το μυαλό σου / βγάλ' το απ' το νου σου*.

- *βουίζει το κεφάλι μου*, βλ. φρ. *γυρίζει το κεφάλι μου*.

- *βουρ στο κεφάλι!* βλ. λ. *βουρ(!)*.

- *βουργάτικο κεφάλι*, βλ. φρ. *αρβανίτικο κεφάλι*.

- *βρίσκομαι πάνω απ' το κεφάλι του*, βλ. φρ. *είμαι πάνω απ' το κεφάλι του*.

- *γεμίζω το κεφάλι*, (στη γλώσσα της αργκό) βρίσκομαι κάτω από την επήρεια ποτού ή ναρκωτικού. (Λαϊκό τραγούδι: *ταβερνιάρη να μου ζήσεις, είσαι άνθρωπος ντερβίσης, φέρ' από τα ίδια πάλι να γεμίσω το κεφάλι*). βλ. και φρ. *του γεμίζω το κεφάλι*.

- *γέρνω το κεφάλι*, με παίρνει ο ύπνος: «εκεί που καθόταν κι έβλεπε τηλεόραση, έγειρε το κεφάλι». βλ. και φρ. *σκύβω το κεφάλι*.

- *για κάνε έτσι το κεφάλι σου!* ειρωνική άρνηση σε άτομο που μας ζητάει παράλογα πράγματα ή έχει παράλογες απαιτήσεις: «θέλω κάθε μήνα να μου πληρώνεις τη Δ.Ε.Η. και τα κοινόχρηστα. -Για κάνε έτσι το κεφάλι σου!». Συνοδεύεται από κίνηση του κεφαλιού δεξιά αριστερά.

- *για κούνα το κεφάλι σου!* βλ. φρ. *για κάνε έτσι το κεφάλι σου(!)*.

- *γίνομαι κεφάλι*, εξελίσσομαι πνευματικά, γίνομαι διάνοια: «κανένας μας δεν το πίστευε πως θα γινόταν κεφάλι αυτός ο άνθρωπος».

- *γλίτωσε το κεφάλι του*, **α.** διέφυγε από σοβαρότατο κίνδυνο, γλίτωσε τη ζωή του: «τράκαρε μ' ένα φορτηγό και παρά τρίχα γλίτωσε το κεφάλι του». **β.** διατήρησε την ανώτερη δημόσια ή ιδιωτική θέση που κατείχε: «ο μόνος που γλίτωσε το κεφάλι του απ' τις απολύσεις ήταν ο τάδε».

- *γυρίζει το κεφάλι μου*, είμαι πολύ ζαλισμένος είτε από τα πολλά προβλήματα που με απασχολούν είτε επειδή έχω καταναλώσει μεγάλη ποσότητα οινοπνευματώδους ποτού: «έχω τόσα πολλά προβλήματα, που γυρίζει το κεφάλι μου || ήπαμε τόσο πολύ, που ακόμη γυρίζει το κεφάλι μου».

- *δε γυρίζει κεφάλι*, βλ. φρ. *δεν αλλάζει κεφάλι*.

- *δε γυρίζει κεφάλι να...*, δεν καταδέχεται να..., σνομπάρει κάποιον ή κάτι: «απ' τη μέρα που κέρδισε το λαχείο, δε γυρίζει κεφάλι να σε χαιρετήσει || παντρεύτηκε την κόρη ενός βιομηχάνου κι από τότε δε γυρίζει κεφάλι να μας δει || απ' τη μέρα που αγόρασε Μερσεντές, δε γυρίζει κεφάλι να δει άλλο αυτοκίνητο».

- *δε θέλω κεχαγιά στο κεφάλι μου ή δε θέλουμε κεχαγιά στο κεφάλι μας*, βλ. φρ. *κεχαγιά στο κεφάλι μας (μου) σε βάλαμε(;)*.

- *δε σε βάλαμε κεχαγιά στο κεφάλι μας (μου) ή δε σε βάλανε κεχαγιά στο κεφάλι μας (μου)*, βλ. φρ. *κεχαγιά στο κεφάλι μας (μου) σε βάλαμε(;)*.

- *δε σηκώνω κεφάλι*, είμαι απόλυτα προσηλωμένος σε αυτό που κάνω και δεν ασχολούμαι με τίποτα άλλο: «όταν καταπιάνομαι με κάτι, δε σηκώνω κεφάλι μέχρι να το τελειώσω».

- *δε σηκώνω κεφάλι απ' τη δουλειά*, βλ. λ. [δουλειά](#).

- *δε σηκώνω κεφάλι απ' τη δουλειά μου*, βλ. λ. [δουλειά](#).

- δε σηκώνω κεφάλι απ' το βιβλίο ή δε σηκώνω κεφάλι απ' το διάβασμα, διαβάζω, μελετώ εντατικά: «επειδή στο τέλος του μήνα έχω εξετάσεις, εδώ και λίγο καιρό δε σηκώνω κεφάλι απ' το βιβλίο»·
- δεν αλλάζει κεφάλι, εμμένει στην ίδια νοοτροπία ή στις ίδιες συνήθειες που είχε: «χίλιες φορές τον συμβούλεψα να κόψει τα ξενύχτια, αλλά δεν αλλάζει κεφάλι»·
- δεν είμαι μέσα στο κεφάλι του, βλ. φρ. δεν ξέρω τι έχει στο κεφάλι του·
- δεν έχει μυαλό στο κεφάλι του, βλ. λ. [μυαλό](#)·
- δεν έχει νιονιό στο κεφάλι του, βλ. λ. [νιονιό](#)·
- δεν έχει τα μυαλά στο κεφάλι του ή δεν έχει το μυαλό στο κεφάλι του, βλ. λ. [μυαλό](#)·
- δεν έχει πού να βάλει το κεφάλι του, είναι φτωχός και απροστάτευτος, δεν έχει πού την κεφαλήν κλίνει: «έχασε όλη την περιουσία του στα χαρτιά και τώρα δεν έχει πού να βάλει το κεφάλι του»·
- δεν έχει πού να γείρει το κεφάλι του, δεν έχει κάποιον που να του συμπαρασταθεί στον πόνο του, δεν έχει κάποιον να του εκμυστηρευτεί τον πόνο του: «είναι άγνωστος μεταξύ αγνώστων και δεν έχει πού να γείρει το κεφάλι του»· βλ. και φρ. δεν έχει πού να βάλει το κεφάλι του·
- δεν κατεβάζει το κεφάλι του, βλ. φρ. δεν κατεβάζει η κεφάλια του, λ. κεφάλια·
- δεν κόβει το κεφάλι του ή δεν του κόβει το κεφάλι, βλ. συνηθέστ. δεν κόβει το μυαλό του, λ. μυαλό·
- δεν μπορώ να σηκώσω κεφάλι, **α.** δεν μπορώ να καλυτερεύσω τα άσχημα οικονομικά μου, δεν μπορώ να ορθοποδήσω: «απ' τη μέρα που έχασα ένα σοβαρό ποσό σε κάποια αποτυχημένη δουλειά, δεν μπορώ να σηκώσω κεφάλι». **β.** έχω συνεχώς ατυχίες, δυσκολίες, μου τυχαίνουν διάφορα προβλήματα, διάφορες αναποδιές: «με τις ατυχίες που με δέρνουν, δεν μπορώ να σηκώσω κεφάλι»·
- δεν ξέρω τι έχει στο κεφάλι του, δεν ξέρω τι σκέφτεται, πώς σκέφτεται να ενεργήσει: «έχω άγνοια για τις προθέσεις του, γιατί δεν ξέρω τι έχει στο κεφάλι του». Πολλές φορές, μετά το έχει ακολουθεί το μέσα·
- δεν παίρνουμε και κεφάλια! δεν είμαστε δα και τόσο αυστηροί ή τόσο σκληροί, όσο λέγεται ή νομίζεται από πολλούς: «έλεγαν πως είμαι σκληρός κι εκδικητικός, όμως παρόλο το βαρύ σου παράπτωμα, βλέπεις ότι, δεν παίρνουμε και κεφάλια!». Ο πλ. και όταν το άτομο μιλάει μόνο για τον εαυτό του· βλ. και φρ. παίρνουν κεφάλια·
- δεν πα(ς) να κόψεις το κεφάλι σου! βλ. φρ. κόψε το κεφάλι σου(!)
- δεν τα παίρνει το κεφάλι του (ενν. τα γράμματα), βλ. φρ. δεν τα παίρνει η κεφάλια του, λ. κεφάλια·
- δεν του αλλάζεις εύκολα (το) κεφάλι, βλ. φρ. δεν του γυρίζεις εύκολα (το) κεφάλι·
- δεν του γυρίζεις εύκολα (το) κεφάλι, δεν αλλάζει την αρχική του γνώμη, είναι πολύ ισχυρογνώμονας, πολύ πεισματάρης: «ακόμη και λάθος να έχει, δεν του γυρίζεις εύκολα το κεφάλι για να το παραδεχθεί»·
- δουλειά δεν είχαμε, δουλειά βάλαμε στο κεφάλι μας, βλ. λ. [δουλειά](#)·
- δουλειά του κεφαλιού ή δουλειές του κεφαλιού, βλ. λ. [δουλειά](#)·
- δυο κεφάλια σε μια σκούφια δε χωράνε, **α.** δεν μπορεί να υπάρχουν δυο αρχηγοί σε μια ομάδα ανθρώπων: «θα κάνουμε ψηφοφορία ανάμεσα στους δυο σας για να βγάλουμε αρχηγό, γιατί δυο κεφάλια σε μια σκούφια δε χωράνε». **β.** δεν μπορεί κανείς να είναι ταυτόχρονα ερωτευμένος με δυο άτομα: «θα πρέπει να διαλέξεις με ποια θα πας και ποια θ' αφήσεις, γιατί δυο κεφάλια σε μια σκούφια δε χωράνε». (Λαϊκό τραγούδι: **δυο κεφάλια σε μια σκούφια δε χωράνε** στις μεγάλες τις καρδιές που αγαπάνε). Συνών. δυο κώλοι σ' ένα βρακί δε χωράνε /

δυο κωλομέρια σ' ένα βρακί δε χωράνε / ένα βρακί δυο κώλους δε χωράει·

- έγινε το κεφάλι μου καζάνι, ζαλίστηκα πολύ από κάποιο επίμονο θόρυβο ή από την πολυλογία, τη φλυαρία κάποιου: «χτίζουν μια οικοδομή δίπλα μας κι απ' το θόρυβο έγινε το κεφάλι μου καζάνι || μιλούσε συνέχεια ώσπου έγινε το κεφάλι μου καζάνι»·

- έγινε το κεφάλι μου κουδούνι, βλ. φρ. έγινε το κεφάλι μου καζάνι·

- είμαι πάνω απ' το κεφάλι του, **α.** τον εποπτεύω, τον προσέχω δείχνοντας έτσι το ενδιαφέρον μου γι' αυτόν: «επειδή του συμπαθώ πάρα πολύ, απ' τη μέρα που ανέλαβε τη δουλειά, είμαι πάνω απ' το κεφάλι του για να μην κάνει καμιά ανοησία». **β.** τον καταπιέζω, τον κάνω να νιώθει άσχημα με την παρουσία μου: «κάθε φορά που είμαι πάνω απ' το κεφάλι του, παθαίνει τρακ ο φουκαράς». Πολλές φορές, μετά το ρ. της φρ. ακολουθεί για περισσότερη έμφαση το *συνεχώς*·

- είναι γερό κεφάλι, είναι ευφυέστατος, πανέξυπνος: «απ' όλη σας την παρέα μόνο ο τάδε είναι γερό κεφάλι, ενώ όλοι οι άλλοι είστε μπουμπούνες»· βλ. και φρ. είναι μεγάλο κεφάλι·

- είναι (για) να βαράς το κεφάλι σου στον τοίχο, βλ. φρ. είναι (για) να χτυπάς το κεφάλι σου στον τοίχο·

- είναι (για) να χτυπάς το κεφάλι σου στον τοίχο, λέγεται για πρόσωπο, υπόθεση ή κατάσταση που δεν μπορεί κανείς να ανεχτεί, να υποστεί περισσότερο: «είναι τόσο στραβόξυλο αυτός ο άνθρωπος, που είναι για να χτυπάς το κεφάλι σου στον τοίχο || στα παιδικά μου χρόνια πέρασα τέτοια φτώχεια, που ήταν να χτυπάς το κεφάλι σου στον τοίχο»·

- είναι δυνατό κεφάλι, βλ. φρ. είναι γερό κεφάλι·

- είναι κεφάλι, είναι έξυπνος: «δεν μπορείς να τον στριμώξεις εύκολα, γιατί είναι κεφάλι ο τύπος»·

- είναι κεφάλι (κάπου), έχει ιδιαίτερα αναπτυγμένο τρόπο σκέψης σε κάποιο θέμα: «είναι κεφάλι στην έκθεση || είναι κεφάλι στα μαθηματικά»·

- είναι κούφιο κεφάλι, βλ. λ. [κουφιοκέφαλος](#)

- είναι μεγάλο κεφάλι, **α.** είναι πολύ αξιόλογος, πολύ σπουδαίος σε μια ειδικότητα ή τέχνη και γενικά στον τομέα του: «πηγαίνω πάντα τ' αυτοκίνητό μου στον τάδε μηχανικό, γιατί είναι μεγάλο κεφάλι || ο τάδε είναι μεγάλο κεφάλι στο εμπόριο». **β.** είναι πολύ γνωστός σε κάποιο χώρο και γενικά στην κοινωνία: «αυτή κατάγεται από άσημη οικογένεια, αλλά παντρεύτηκε κάποιον που είναι μεγάλο κεφάλι»·

- είναι ξερό κεφάλι, είναι αμετάπειστος, πεισματάρης, ξεροκέφαλος: «όσο και να τον πιέσεις, δεν αλλάζει γνώμη, γιατί είναι ξερό κεφάλι», εξ ου και το παιδικό άλφα βήτα το ρορό, το κεφάλι σ' το ξερό·

- είναι στραβό κεφάλι, βλ. λ. [στραβοκέφαλος](#)·

- είναι το κεφάλι μου καζάνι, βλ. φρ. έγινε το κεφάλι μου καζάνι·

- είναι το κεφάλι μου κουδούνι, βλ. φρ. έγινε το κεφάλι μου κουδούνι·

- έπεσαν κεφάλια, **α.** καταδικάστηκαν άνθρωποι, χάθηκαν ζωές: «στη δίκη για το σκάνδαλο των προμηθειών έπεσαν κεφάλια || έπεσαν πολλά κεφάλια κατά τη διάρκεια του τελευταίου πολέμου». **β.** καθαιρέθηκαν άνθρωποι από ηγετικές ή διευθυντικές θέσεις: «με την άνοδο της νέας κυβέρνησης στην εξουσία, έπεσαν κεφάλια σ' όλους τους οργανισμούς»·

- έπεσε με το κεφάλι, **α.** αρρώστησε βαριά: «στην αρχή λέγαμε πως ήταν μια αθώα γριπούλα αλλά, μέσα σε λίγες μέρες, έπεσε με το κεφάλι και πήραμε σβάρνα τους γιατρούς». **β.** είχε ραγδαία οικονομική πτώση: «ξανοίχτηκε τόσο πολύ στη δουλειά του που, με την πρώτη δυσκολία, έπεσε με το κεφάλι». Από την εικόνα του ατόμου που

ρίχνεται στο κενό και η πτώση του είναι ραγδαία·

- έσπασα το κεφάλι (για) να..., βασανίστηκα πολύ για να βρω μια λύση σε κάποιο πρόβλημα: «έσπασα το κεφάλι μου για να βρω τρόπο να τα φέρω βόλτα»· βλ. και φρ. σπάω το κεφάλι μου·

- έσπασαν κεφάλια, βλ. φρ. άνοιξαν κεφάλια·

- έσπασε το κεφάλι του, βλ. φρ. άνοιξε το κεφάλι του·

- έφαγε το κεφάλι του, **α.** ζημιώθηκε από δική του υπαιτιότητα, από δική του ευθύνη: «έκανε δουλειά μ' έναν παλιάνθρωπο κι έφαγε το κεφάλι του». (Λαϊκό τραγούδι: η γκρίνια που αρχίσαμε δεν ξέρω τι θα βγάλει· σαν πέφτει η γκρίνια ανάμεσα ο έρωτας δε ζει· το φταις και φταίω **θα μας φάει το κεφάλι**). **β.** έχασε τη ζωή του, σκοτώθηκε από δικό του λάθος ή απροσεξία, από δική του ευθύνη: «έτρεχε σαν τρελός με τ' αυτοκίνητό του κι έφαγε το κεφάλι του»·

- έφυγε με κατεβασμένο (το) κεφάλι ή έφυγε με το κεφάλι κατεβασμένο, αποχώρησε από κάπου ντροπιασμένος, ηθικά μειωμένος: «όταν τον αντικατέστησαν στη διεύθυνση του εργοστασίου, έφυγε με κατεβασμένο το κεφάλι, γιατί είχαν γίνει γνωστές οι διάφορες λοβιτούρες του || μετά τον εξάψαλμο που άκουσε απ' τον πατέρα του, έφυγε με το κεφάλι κατεβασμένο». Συνών. έφυγε με κατεβασμένα (τ') αφτιά ή έφυγε με τ' αφτιά κατεβασμένα·

- έφυγε με κρεμασμένο (το) κεφάλι ή έφυγε με το κεφάλι κρεμασμένο, βλ. φρ. έφυγε με κατεβασμένο (το) κεφάλι·

- έφυγε με πεσμένο (το) κεφάλι ή έφυγε με το κεφάλι πεσμένο, βλ. φρ. έφυγε με κρεμασμένο (το) κεφάλι·

- έφυγε με ριγμένο (το) κεφάλι ή έφυγε με το κεφάλι ριγμένο, βλ. συνηθέστ. έφυγε με κατεβασμένο (το) κεφάλι·

- έφυγε με το κεφάλι κάτω, βλ. φρ. έφυγε με κατεβασμένο (το) κεφάλι·

- έφυγε με το κεφάλι ψηλά, **α.** αποχώρησε από κάπου αγέρωχος, περήφανος, ιδίως γιατί εκτέλεσε σωστά το καθήκον του: «τους κοίταξε όλους κατάματα κι έφυγε απ' την υπηρεσία του με το κεφάλι ψηλά». **β.** αποχώρησε από κάπου, χωρίς να υπάρχει κανένας λόγος για να ντρέπεται για κάτι: «όλοι ήταν μπλεγμένοι σε διάφορες λοβιτούρες, αλλά ο τάδε έφυγε με το κεφάλι ψηλά, γιατί τ' όνομά του δεν ακούστηκε πουθενά». Σε αντίθεση με αυτόν που έχει κάνει κάτι επιλήσιμο και περπατάει με χαμηλωμένο κεφάλι για να περνάει απαρατήρητος·

- έχει άχυρα στο κεφάλι του, βλ. λ. άχυρο·

- έχει γερό κεφάλι, βλ. φρ. είναι γερό κεφάλι·

- έχει δυνατό κεφάλι, βλ. φρ. είναι γερό κεφάλι·

- έχει ένα κεφάλι σαν αεροδρόμιο, (ειρωνικά) έχει πολύ μεγάλο και κάπως πεπλατυσμένο κεφάλι: «μόλις τον δεις θα βάλεις τα γέλια, γιατί έχει ένα κεφάλι σαν αεροδρόμιο»·

- έχει ένα κεφάλι σαν καζάνι, βλ. φρ. έχει ένα κεφάλι σαν καρπούζι·

- έχει ένα κεφάλι σαν καρπούζι, (ειρωνικά) έχει μεγάλο και στρογγυλό κεφάλι: «ξεχωρίζει με το πρώτο ανάμεσα απ' όλους, γιατί έχει ένα κεφάλι σαν καρπούζι»·

- έχει κεφάλι, βλ. λ. είναι κεφάλι·

- έχει κούφιο κεφάλι, βλ. λ. [κουφιοκέφαλος](#)·

- έχει ξερό κεφάλι, βλ. φρ. είναι ξερό κεφάλι·

- έχει πολλά στο κεφάλι του, έχει πολλές έγνοιες: «τον βλέπεις πάντα σκεφτικό, γιατί έχει πολλά στο κεφάλι

του»· βλ. και φρ. *έχει πολλά στο μυαλό του*, λ. *μυαλό*·

- *έχει τα μυαλά του πάνω απ' το κεφάλι του ή έχει το μυαλό του πάνω απ' το κεφάλι του*, βλ. λ. [μυαλό](#)·

- *έχει τετράγωνο κεφάλι*, βλ. συνηθέστ. *έχει τετράγωνη λογική*, λ. *λογική*·

- *έχει το ίδιο κεφάλι (με κάποιον)*, μοιάζει απόλυτα με κάποιον: «αυτός ο νεαρός θα πρέπει να 'ναι ο γιος του τάδε, γιατί έχει το ίδιο κεφάλι με εκείνου»·

- *έχει το μυαλό του πάνω απ' το κεφάλι του*, βλ. λ. [μυαλό](#)·

- *έχω βαρύ κεφάλι, έχω πονοκέφαλο*: «χτες το βράδυ ήπια πάρα πολύ, γι' αυτό απ' το πρωί σήμερα έχω βαρύ κεφάλι». (Λαϊκό τραγούδι: *το σκαλοπάτι σου, να ξέρεις μου 'χει κάνει με τα ξενύχτια το κεφάλι μου βαρύ· ούτε το κρύο, που σε σκέφτομαι, με πιάνει και η βροχή να με λυγίσει δεν μπορεί*)·

- *έχω ήσυχο το κεφάλι μου ή έχω το κεφάλι μου ήσυχο*, δεν έχω κάνει κάτι μεμπτό που να μου δημιουργεί προβλήματα ή κινδύνους: «δεν μπερδεύομαι σε ύποπτες δουλειές κι έτσι έχω ήσυχο το κεφάλι μου || απ' τη στιγμή που δεν πήρα μέρος στην κομπίνια, έχω το κεφάλι μου ήσυχο»·

- *έχω κεφάλι, έχω πονοκέφαλο*: «μη μου μιλάς, γιατί μόλις ξύπνησα έπειτα από μεγάλο μεθύσι κι έχω κεφάλι»·

- *έχω σκοτούρα στο κεφάλι μου ή έχω σκοτούρες στο κεφάλι*, βλ. λ. [σκοτούρα](#)·

- *έχω τα νεύρα πάνω απ' το κεφάλι μου ή έχω τα νεύρα μου πάνω απ' το κεφάλι*, βλ. λ. [νεύρο](#)·

- *έχω το κεφάλι χαμηλά ή έχω χαμηλά το κεφάλι*, βλ. φρ. *κρατώ το κεφάλι χαμηλά*·

- *έχω το κεφάλι ψηλά ή έχω ψηλά το κεφάλι*, διατηρώ την περηφάνια μου: «μπορεί να είμαι φτωχός, αλλά έχω το κεφάλι ψηλά»·

- *έχω φουρτούνα στο κεφάλι μου ή έχω φουρτούνες στο κεφάλι*, βλ. λ. [φουρτούνα](#)·

- *η αγαμία τον βάρωσε στο κεφάλι ή η αγαμία τον χτύπησε στο κεφάλι*, βλ. λ. [αγαμία](#)·

- *η μαλακία τον βάρωσε στο κεφάλι ή η μαλακία τον χτύπησε στο κεφάλι*, βλ. λ. [μαλακία](#)·

- *ηρέμησε το κεφάλι μου*, **α.** απαλλάχτηκα από τις σκοτούρες και τα προβλήματα που με απασχολούσαν: «μόλις μου 'τυχε το λαχείο, ηρέμησε το κεφάλι μου». **β.** απαλλάχτηκα από κάποιον έντονο θόρυβο που με ενοχλούσε: «τέλειωσαν τη δουλειά τους οι εργάτες με τα κομπρεσέρ που δούλευαν έξω απ' το σπίτι μου και ηρέμησε το κεφάλι μου»·

- *ήρθε με κατεβασμένο (το) κεφάλι ή ήρθε με το κεφάλι κατεβασμένο*, ήρθε σε κάποιο χώρο ντροπιασμένος, ταπεινωμένος: «τ' αφεντικό του τον συγχώρησε για την κατάχρηση που είχε κάνει κι ήρθε πάλι στη δουλειά με το κεφάλι κατεβασμένο». Συνών. *ήρθε με κατεβασμένα (τ') αφτιά ή ήρθε με τ' αφτιά κατεβασμένα*·

- *ήρθε με κρεμασμένο (το) κεφάλι ή ήρθε με το κεφάλι κρεμασμένο*, βλ. φρ. *ήρθε με κατεβασμένο (το) κεφάλι*·

- *ήρθε με πεσμένο (το) κεφάλι ή ήρθε με το κεφάλι πεσμένο*, βλ. φρ. *ήρθε με κατεβασμένο (το) κεφάλι*·

- *ήρθε με ριγμένο (το) κεφάλι ή ήρθε με το κεφάλι ριγμένο*, βλ. συνηθέστ. *ήρθε με κατεβασμένο (το) κεφάλι*·

- *ήρθε με το κεφάλι κάτω*, βλ. φρ. *ήρθε με κατεβασμένο (το) κεφάλι*·

- *ήρθε το μυαλό στο κεφάλι του ή ήρθε το μυαλό του στο κεφάλι*, βλ. λ. [μυαλό](#)·

- ησύχασε το κεφάλι μου, βλ. φρ. ηρέμησε το κεφάλι μου·
- θα κόψω το κεφάλι μου, θα κάνω τα πάντα για να πετύχω ή για να πραγματοποιήσω κάτι: «το συμπαθώ τόσο πολύ αυτό το παιδί, που θα κόψω το κεφάλι μου για να το βοηθήσω». Συνών. θα κόψω το λαιμό μου / θα κόψω το σβέρκο μου·
- θα μου φύγει το κεφάλι, βλ. φρ. θα μου στρίψει το κεφάλι·
- θα μου στρίψει το κεφάλι, βρίσκομαι σε πολύ μεγάλη ψυχική ή πνευματική πίεση και δεν ξέρω πώς να ενεργήσω, βρίσκομαι σε μεγάλη απόγνωση, κουντεύω να τρελαθώ: «θα μου στρίψει το κεφάλι με τόσα προβλήματα και μ' όλες αυτές τις αναποδιές που μου συμβαίνουν!»· βλ. και φρ. θα μου στρίψει το μυαλό, λ. μυαλό·
- θα ξεσπάσει στο κεφάλι μου, λέγεται για κάτι που, αν γίνει, υπάρχει η βεβαιότητα πως θα υποστώ τις συνέπειες: «δε σ' αφήνω να μπεις μέσα χωρίς άδεια γιατί, αν το μάθει ο υπεύθυνος, η πρωτοβουλία μου αυτή θα ξεσπάσει στο κεφάλι μου»· βλ. και φρ. ξέσπασε στο κεφάλι μου·
- θα σου κόψω το κεφάλι, βλ. φρ. θα σου πάρω το κεφάλι·
- θα σου πάρω το κεφάλι, απειλητική προειδοποίηση σε κάποιον πως έχω την πρόθεση και τον τρόπο να τον τιμωρήσω παραδειγματικά, αν παραβεί αυτά που του λέω ή αν προσπαθήσει να με βλάψει ή να με κοροϊδέψει: «αν φύγεις χωρίς να το ξέρω, θα σου πάρω το κεφάλι || αν μάθω πώς με κατηγορήσες ξανά, θα σου πάρω το κεφάλι». Συνών. θα σου πάρω το λαιμό / θα σου πάρω το σβέρκο·
- θα σου σπάσω το κεφάλι, θα σε τιμωρήσω σκληρά, παραδειγματικά: «αν σ' ακούσω άλλη φορά να βρίζεις τα θεία, θα σου σπάσω το κεφάλι»·
- θα σου φύγει το κεφάλι, βλ. συνηθέστ. θα σου φύγει το καφάσι, λ. καφάσι·
- θα στο φέρω ταμπλά στο κεφάλι, βλ. λ. [ταμπλάς](#)·
- θα (το) φας το κεφάλι σου (στο κεφαλάκι σου), ο τρόπος με τον οποίο ενεργείς θα αποβεί σε βάρος σου: «ξέκοψε, όσο είναι καιρός, απ' αυτές τις παλιοπαρέες, γιατί θα το φας το κεφάλι σου || πάψε νε τρέχεις σαν τρελός με τ' αυτοκίνητό σου, γιατί θα το φας το κεφάλι σου». (Λαϊκό τραγούδι: *εκεί που πας μην ξαναπάς: το κεφαλάκι σου θα φας*)·
- κάθομαι πάνω απ' το κεφάλι του, βλ. φρ. είμαι πάνω απ' το κεφάλι του·
- κακό κεφάλι, άνθρωπος ανόητος, βλάκας. Κατά τον Πολ. Δημητρακόπουλο όμως: κακό κεφάλι + καλή τύχη = καλό κεφάλι (Σιδηρά Διαθήκη). Πρβλ.: *πρέπει να ξέρεις ψέματα να 'σαι και κατεργάρης και το κακό κεφάλι σου μες το ντορβά να βάζεις* (Λαϊκό τραγούδι)· βλ. και φρ. *όταν η τύχη δε βοηθά, η γνώση δεν αξίζει*, λ. τύχη·
- κακό του κεφαλιού σου! με τον τρόπο που ενεργείς εσύ θα βγεις χαμένος, εσύ θα βγεις ζημιωμένος: «εγώ δε θα 'ρθω το βράδυ μαζί σας στο πάρτι. -Κακό του κεφαλιού σου, γιατί θα περάσουμε υπέροχα! || παρ' όλες τις αντιρρήσεις σας, εγώ θα συνεταιριστώ με τον τάδε. -Κακό του κεφαλιού σου, γιατί όπως σου είπα, είναι απατεώνας!»· (Λαϊκό τραγούδι: *εγώ που σου 'χα του χεριού μου για κακό του κεφαλιού μου μακριά από τέτοιο κάλλος ας καεί και κάνας άλλος*)·
- καλό κεφάλι, άνθρωπος έξυπνος. Κατά τον Πολ. Δημητρακόπουλο όμως: καλό κεφάλι + κακή τύχη = κακό κεφάλι (Σιδηρά Διαθήκη)· βλ. και φρ. *όταν η τύχη δε βοηθά, η γνώση δεν αξίζει*, λ. τύχη·
- καλύτερα στο μάλλι μου (μαλλί μου = λεφτά μου), παρά στο κεφάλι μου, είναι προτιμότερο να χάσω τα λεφτά μου παρά την υγεία μου: «σαν την υγεία δεν υπάρχει τίποτε στον κόσμο, γι' αυτό καλύτερα στο μάλλι μου παρά στο κεφάλι μου»·

- *κάνει ό,τι κατεβάσει το κεφάλι του*, ενεργεί χωρίς να σκέφτεται, ενεργεί επιπόλαια, απερίσκεπτα: «εντέλει αυτό το παιδί δεν το βλέπω να προκόβει, γιατί πάντα κάνει ό,τι κατεβάσει το κεφάλι του». Συνών. *κάνει ό,τι κατεβάσει η γκλάβα του / κάνει ό,τι κατεβάσει η κεφάλα του / κάνει ό,τι κατεβάσει η κούτρα του / κάνει ό,τι κατεβάσει το ξερό του*.

- *κάνει του κεφαλιού του*, βλ. φρ. *κάνει ό,τι κατεβάσει το κεφάλι του*.

- *κάνω δουλειά του κεφαλιού μου ή κάνω δουλειές του κεφαλιού μου*, βλ. λ. [δουλειά](#).

- *κάνω κεφάλι*, (στη γλώσσα της αργκό) βρίσκομαι κάτω από την επήρεια μέθης, έρχομαι στο κέφι μετά την κατανάλωση ποτού ή το κάπνισμα τσιγάρου με χασίσι. (Λαϊκό τραγούδι: *παίξε Χρήστο άλλο ένα όμορφα και ταπεινά, κι όταν **κάνουμε κεφάλι**, γύρνα το στη ζειμπεκιά*). Μερικές φορές, μετά το ρ. της φρ. ακολουθεί το *τετράγωνο*.

- *κάνω του κεφαλιού μου*, ενεργώ ανόητα, απερίσκεπτα, κάνω ό,τι μου κατέβει: «πρώτα κάνεις του κεφαλιού σου και μετά τρέχεις να τα μπαλώσεις». (Τραγούδι: *τράβα μπρος κι όσα έρθουν κι όσα πάνε, τράβα μπρος και **του κεφαλιού σου κάνε***).

- *κατά το κεφάλι και το κούρεμα*, βλ. λ. [κούρεμα](#).

- *κατεβάζει το κεφάλι του*, βλ. φρ. *κατεβάζει η κεφάλα του*, λ. κεφάλα.

- *κατεβάζω το κεφάλι ή κατεβάζω το κεφάλι μου*, **α.** παραδέχομαι σιωπηρά το λάθος μου, την ήττα μου ή την ανωτερότητα κάποιου: «όταν με δεις να κατεβάζω το κεφάλι μου, να καταλάβεις πως έχω χάσει το παιχνίδι». **β.** σκύβω το κεφάλι μου, ιδίως από ντροπή: «μόλις κάνεις πως τον μαλώνεις λίγο, κατεβάζει το κεφάλι του». **γ.** δεν μπορώ να αντισταθώ στις πιέσεις, υποχωρώ στις δυσκολίες, δε μάχομαι, υποκύπτω: «ό,τι και να σου συμβεί, μην κατεβάσεις το κεφάλι σου». Συνών. *κατεβάζω την γκλάβα ή κατεβάζω την γκλάβα μου / κατεβάζω την κεφάλα ή κατεβάζω την κεφάλα μου*.

- *κεφάλι δίχως μέτρα θέλει χτύπημα στην πέτρα*, όποιος κάνει κακές ή λαυθασμένες κινήσεις ή επιλογές, υφίσταται και τις οδυνηρές συνέπειές τους: «δε σου φταίει κανείς γι' αυτά που τραβάς τώρα, γιατί κεφάλι δίχως μέτρα θέλει χτύπημα στην πέτρα».

- *κεχαγιά στο κεφάλι μας (μου) σε βάλανε; ή κεχαγιά στο κεφάλι μας (μου) σε βάλανε;* βλ. φρ. *κεχαγιά στ' αρχίδια μας (μου) σε βάλανε;* λ. *κεχαγιάς*.

- *κλούβιο κεφάλι*, άνθρωπος ανόητος, κουτός, βλάκας: «μήπως περίμενες καλύτερα αποτελέσματα από έναν με κλούβιο κεφάλι;». Αναφορά στο κλούβιο αυγό που είναι άχρηστο, για τα σκουπίδια.

- *κόβει το κεφάλι του*, βλ. συνηθέστ. *κόβει το μυαλό του*, λ. *μυαλό*.

- *κόβω το κεφάλι μου*, **α.** στοιχηματίζω την ίδια μου τη ζωή, γι' αυτό στοιχηματίζω με σιγουριά: «αν δε γίνουν τα πράγματα έτσι όπως στα λέω, εγώ κόβω το κεφάλι μου». **β.** είμαι εντελώς σίγουρος για κάτι: «κόβω το κεφάλι μου πως ήταν ο τάδε». Συνών. *κόβω το λαιμό μου / κόβω το σβέρκο μου*.

- *κουδούνισε το κεφάλι μου*, ζαλίστηκα, ιδίως έπειτα από χτύπημα στο κεφάλι: «χτύπησα καθώς άνοιγε ο άλλος την πόρτα και κουδούνισε το κεφάλι μου».

- *κούφιο κεφάλι*, βλ. λ. [κουφιοκεφαλάκης](#). (Λαϊκό τραγούδι: *τι με κοιτάτε, φίλοι μου, έχω μεγάλο χάλι· θα πάρω πέτρα να χτυπώ το **κούφιο μου κεφάλι***).

- *κόψε το κεφάλι σου!* **α.** δε με ενδιαφέρει διόλου πώς θα αντεπεξέλθεις στις δυσκολίες σου ή πώς θα επιτύχεις αυτό που επιδιώκεις: «και τι με νοιάζει εμένα πώς θα τα καταφέρεις, κόψε το κεφάλι σου!». **β.** έκφραση αδιαφορίας στην απεγνωσμένη ερώτηση κάποιου *τώρα τι θα κάνω ή τώρα τι να κάνω*: «τώρα τι να κάνω που δεν έχω λεφτά να καλύψω την επιταγή; -*Κόψε το κεφάλι σου!*». Συνών. *κόψε το λαιμό σου! / κόψε το σβέρκο σου! /*

κόψε τον κώλο σου(!)· βλ. και φρ. να πα(ς) να κόψεις το κεφάλι σου(!)·

- κρατώ το κεφάλι χαμηλά ή κρατώ χαμηλά το κεφάλι, κρατώ σεμνή στάση, ιδίως έπειτα από κάποια πρόσφατη επιτυχία μου: «ο προπονητής του Π.Α.Ο.Κ., Αγ. Αναστασιάδης, προέτρεψε τους παίχτες του έπειτα από τη νίκη τους επί του Άρη, να κρατούν χαμηλά το κεφάλι και να 'χουν το μυαλό τους στο επόμενο παιχνίδι»·

- κρατώ το κεφάλι ψηλά ή κρατώ ψηλά το κεφάλι, **α.** διατηρώ την περηφάνια μου: «μπορεί να 'φαγε κατραπακίες στη ζωή του, αλλά κρατάει το κεφάλι ψηλά». (Λαϊκό τραγούδι: μου λες να **κρατήσω ψηλά το κεφάλι**, μου λες να γελάσω σαν πρώτα και πάλι). **β.** δε χάνω το θάρρος μου: «παρ' όλες τις ατυχίες που του 'τυχαν, κρατάει ψηλά το κεφάλι». (Τραγούδι: μα με του Θεού τη χάρη, **ψηλά κρατάω το κεφάλι**)·

- λαγός τη φτέρη έσειε, κακό του κεφαλιού του ή λαγός τη φτέρη κούναγε, κακό του κεφαλιού του, βλ. λ. [λαγός](#)·

- μ' έπιασε το κεφάλι (μου), έχω πονοκέφαλο: «μου μιλούσε επί δυο ώρες συνέχεια και μ' έπιασε το κεφάλι || έκαναν τέτοιο θόρυβο στο διπλανό διαμέρισμα, που μ' έπιασε το κεφάλι μου»· βλ. και φρ. μου πήρε το κεφάλι·

- μαθαίνω στου κασίδη το κεφάλι, βλ. λ. [κασίδης](#)·

- μας ζάλισε το κεφάλι ή μας έχει ζαλίζει το κεφάλι ή μου ζάλισε το κεφάλι ή μου 'χει ζαλίζει το κεφάλι, μου έγινε πολύ ενοχλητικός από την επιμονή του πάνω σε ένα θέμα ή από την πολυλογία του. (Λαϊκό τραγούδι: η πεντάμορφη ξανθούλα μου 'χει κάψει την καρδούλα κι η μελαχρινή, η άλλη, **μου ζαλίζει το κεφάλι** // **μου 'χεις ζαλίζει το κεφάλι**, άσε την γκρίνια τη μεγάλη). Ο πλ. και όταν το άτομο μιλάει μόνο για τον εαυτό του·

- μας πήρε (το) κεφάλι ή μας έχει πάρει (το) κεφάλι ή μου πήρε (το) κεφάλι ή μου 'χει πάρει (το) κεφάλι, με πονοκεφάλιασε με την ακατάσχετη φλυαρία του ή με το θόρυβο που προκαλούσε: «ήρθε πρωί πρωί στο γραφείο μου και με πήρε κεφάλι με τις ερωτικές του περιπέτειες κατά τη διάρκεια των διακοπών || προσπαθεί να μπήξει ένα πάσαλο στην αυλή του και μας πήρε το κεφάλι με τα ντάκα ντούκα απ' το πρωί». Ο πλ. και όταν το άτομο μιλάει μόνο για τον εαυτό του·

- με βάρωσε ο ήλιος στο κεφάλι, βλ. λ. ήλιος·

- με βάρωσε στο κεφάλι, βλ. φρ. με χτύπησε στο κεφάλι·

- με ξύνει το κεφάλι μου, βλ. φρ. με τρώει το κεφάλι μου·

- με τα μυαλά που έχει, θα το φάει το κεφάλι του ή με το μυαλό που έχει, θα το φάει το κεφάλι του, βλ. λ. [μυαλό](#)·

- με τα μυαλά που κουβαλάει, θα το φάει το κεφάλι του ή με το μυαλό που κουβαλάει, θα το φάει το κεφάλι του, βλ. λ. [μυαλό](#)·

- με την ευχή μου και πάνω απ' το κεφάλι μου, βλ. λ. [ευχή](#)·

- με τρώει το κεφάλι, προσπαθεί επίμονα να με πείσει για κάτι: «απ' το πρωί με τρώει το κεφάλι να πάρω κι εγώ μέρος στην εκδρομή που διοργανώνει»·

- με τρώει το κεφάλι μου, έχει φαγούρα: «κάθε φορά που λούζομαι μ' αυτό το σαμπουάν, έπειτα με τρώει το κεφάλι μου»·

- με χτύπησε στο κεφάλι, **α.** επέδρασε αρνητικά επάνω μου, μου δημιούργησε πρόβλημα: «το πιωτό με χτύπησε στο κεφάλι». **β.** με νευρίασε υπερβολικά: «οι ψευτιές του με χτύπησαν στο κεφάλι»·

- μετράω κεφάλια, (για πρόσωπα ή ζώα) κάνω καταμέτρηση: «όπως έμπαιναν οι επιβάτες στο λεωφορείο, ο εισπράκτορας μετρούσε κεφάλια, για να εξακριβώσει αν όλοι οι επιβάτες ήταν παρόντες || καθώς έμπαιναν τα πρόβατα στο μαντρί, ο τσομπάνος μετρούσε κεφάλια, για να διαπιστώσει αν έλειπε κανένα αρνί»·

- μιλάει με άλλο κεφάλι, εκφέρει διαφορετική γνώμη που μας φαίνεται παράξενη ή παράλογη: «έζησε χρόνια στο εξωτερικό ο άνθρωπος και μιλάει με άλλο κεφάλι»· βλ. και φρ. *τώρα μιλάει με άλλο κεφάλι*·
- μου ανέβασε το αίμα στο κεφάλι, βλ. λ. [αίμα](#)·
- μου ανέβηκαν οι καπνοί στο κεφάλι, βλ. λ. [καπνός](#)¹·
- μου ανέβηκε το αίμα στο κεφάλι, βλ. λ. [αίμα](#)·
- μου έφερε το αίμα στο κεφάλι, βλ. λ. [αίμα](#)·
- μου 'κανε το κεφάλι καζάνι, με πονοκεφάλιασε με την πολυλογία του, με τη φλυαρία του: «μ' είχε μια ώρα στη γωνία και μπλα μπλα μου 'κανε το κεφάλι καζάνι»·
- μου 'κανε το κεφάλι κουδούνι, βλ. φρ. *μου 'κανε το κεφάλι καζάνι*·
- μου κατέβηκε στο κεφάλι, μου ήρθε ξαφνικά η ιδέα ή η επιθυμία να κάνω κάτι: «δεν είχα τι να κάνω και, κάποια στιγμή, μου κατέβηκε στο κεφάλι να βάλω μια τάξη στο υπόγειο του σπιτιού μου || έλεγα χτες βράδυ να πάω νωρίς στο σπίτι, αλλά, ξαφνικά, μου κατέβηκε στο κεφάλι να πάω στα μπουζούκια και το ξενύχτησα»·
- μου πήρε το κεφάλι ή μου 'χει πάρει το κεφάλι, **α.** με ενόχλησε υπερβολικά, ιδίως από παρατεταμένο θόρυβο που προκάλεσε: «μάρσαρε μια ώρα τ' αυτοκίνητό του κάτω απ' το παράθυρό μου και μου πήρε το κεφάλι». **β.** μου μίλησε επίμονα πάνω στο ίδιο θέμα, ιδίως συμβουλευτικά: «καλά να πάθω που την πάτησα, γιατί μου πήρε το κεφάλι ο φίλος μου να μην μπλεχτώ σ' αυτή τη δουλειά, όμως δεν τον άκουσα και τώρα έχω προβλήματα». Συνών. *μου πήρε τ' αφτιά*·
- μου 'ρθε κεραμίδα στο κεφάλι, βλ. λ. [κεραμίδα](#)·
- μου 'ρθε κεραυνός στο κεφάλι, βλ. λ. [κεραυνός](#)·
- μου 'ρθε στο κεφάλι, μου συνέβη αναπάντεχα κάτι πολύ βαρύ, ιδίως κακό: «πρωί πρωί μου 'ρθε στο κεφάλι ο έλεγχος της εφορίας». (Λαϊκό τραγούδι: *κρυφός είναι ο πόνος μου κι η λύπη μου μεγάλη, βάσανα που δεν ήλπιζα μου 'ρθανε στο κεφάλι*)·
- μου 'ρθε ταμπλάς στο κεφάλι, βλ. λ. [ταμπλάς](#)¹·
- μου στρίβει το κεφάλι, τρελαίνομαι, παραφρονώ: «είχε τόσα πολλά προβλήματα, που στο τέλος του 'στριψε το κεφάλι»·
- μου τη βάρσε στο κεφάλι, βλ. φρ. *τα πήρα στο κεφάλι*·
- μου την έδωσε στο κεφάλι, βλ. φρ. *τα πήρα στο κεφάλι*·
- μου 'φυγε το κεφάλι, βλ. συνηθέστ. *μου 'φυγε το καφάσι*, λ. *καφάσι*·
- μελά δεν είχαμε, μελά βάλαμε στο κεφάλι μας, βλ. λ. [μελάς](#)·
- να κόψεις το κεφάλι σου! βλ. φρ. *να πα(ς) να κόψεις το κεφάλι σου(!)*
- να πα(ς) να κόψεις το κεφάλι σου! δε με ενδιαφέρει ποιον τρόπο ή ποια μέσα θα χρησιμοποιήσεις για να ικανοποιήσεις κάποια απαίτησή μου: «πού θα βρω μέσα σε τόσο λίγο καιρό τόσα πολλά λεφτά για να σε ξεχρεώσω; -Να πα(ς) να κόψεις το κεφάλι σου!». Συνών. *να πα(ς) να κόψεις το λαιμό σου! / να πα(ς) να κόψεις το σβέρκο σου! / να πα(ς) να κόψεις τον κώλο σου(!)*· βλ. και φρ. *κόψε το κεφάλι σου(!)*·

- να σου πει ο παπάς στ' αφτί κι ο διάκος στο κεφάλι, βλ. λ. [παπάς](#).
- να φας το κεφάλι σου! είδος κατάρας, με την έννοια να καταστραφείς, αλλά και να πεθάνεις. Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το που.
- ξέσπασε στο κεφάλι μου, δέχτηκα την οργή κάποιου, χωρίς να είμαι υπεύθυνος για κάτι, ιδίως κακό: «επειδή δεν μπόρεσε να βρει ποιος ήταν αυτός που έστειλε τη λαυθασμένη παραγγελία, ξέσπασε στο κεφάλι μου». βλ. και φρ. θα ξεσπάσει στο κεφάλι μου.
- ξύνει το κεφάλι του, βρίσκεται σε αμηχανία: «κάθε φορά που ξύνει το κεφάλι του, δεν ξέρει τι να πει και τι να κάνει». Συνών. ξύνει την γκλάβα του / ξύνει την κεφαλα του.
- ο φρόνιμος απ' το κεφάλι του φαίνεται κι όχι απ' τα χρόνια, βλ. λ. [φρόνιμος](#).
- οι φτέρνες του χτυπούν στο κεφάλι του, βλ. λ. [φτέρνα](#).
- ό,τι τραβάει το κορμί, τα φταίει το κεφάλι, όταν κάποιος δε μελετάει καλά κάποιες ενέργειές του ή όποιος ενεργεί απερίσκεπτα, τότε υποβάλλεται σε κόπους για να επανορθώσει τα λάθη στα οποία υπέπεσε: «όλο το καλοκαίρι έτρωγα σαν το ζώο και τώρα πρέπει να κάνω σκληρή δίαιτα για ν' αδυνατίσω, γιατί βλέπεις ό,τι τραβάει το κορμί τα φταίει το κεφάλι». (Λαϊκό τραγούδι: μου έδωσες το μάθημα για να μου λεν και άλλοι: **ό,τι τραβάει το κορμί το φταίει το κεφάλι**).
- πάει να μου φύγει το κεφάλι, βλ. φρ. πάει να σπάσει το κεφάλι μου.
- πάει να σπάσει το κεφάλι μου, έχω δυνατό πονοκέφαλο: «δώσε μου κάποιο παυσίπονο, γιατί πάει να σπάσει το κεφάλι μου».
- παίζεται το κεφάλι μου (κορόνα γράμματα), βλ. φρ. παίζω το κεφάλι μου (κορόνα γράμματα).
- παίζω το κεφάλι μου (κορόνα γράμματα), εκθέτω τη ζωή μου ή τη θέση εργασίας που κατέχω σε μεγάλο κίνδυνο, τη διακινδυνεύω, τη ρισκάρω: «πρέπει να κάνω οπωσδήποτε διάφορες εξετάσεις, γιατί, όπως μου είπε ο γιατρός, παίζω το κεφάλι μου αν το αμελήσω || δεν μπορώ να κάνω αυτή την παρατυπία για να πάρεις το δάνειο, γιατί παίζω το κεφάλι μου κορόνα γράμματα».
- παίρνει κεφάλια, είναι πολύ αυστηρός, πολύ σκληρός: «έχετε το νου σας, γιατί ο νέος διευθυντής της επιχείρησης παίρνει κεφάλια». βλ. και φρ. παίρνω κεφάλια.
- παίρνουν κεφάλια, (για κέντρα διασκέδασης) είναι πάρα πολύ ακριβό: «έχουν καλό πρόγραμμα, δε λέω, αλλά παίρνουν κεφάλια».
- παίρνω κεφάλι, αρχίζω να προπορεύομαι σε κάποια αναμέτρηση: «μετά την καταμέτρηση των μισών ψήφων, στην περιφέρειά μας πήρε κεφάλι ο τάδε βουλευτής || μετά τα πρώτα δυο χιλιάδες μέτρα, στην κούρσα πήρε κεφάλι ο τάδε δρομέας». Από την εικόνα των αλόγων στον ιππόδρομο που να φαίνεται σιγά σιγά το κεφάλι του αλόγου το οποίο αρχίζει να προπορεύεται. βλ. και φρ. μας πήρε (το) κεφάλι.
- παίρνω κεφάλια, τιμωρώ, καθαιρώ ανώτερους ή ανώτατους διοικητικούς υπαλλήλους από τις θέσεις που κατέχουν: «η κυβέρνηση είναι αποφασισμένη να πάρει κεφάλια». βλ. και φρ. παίρνει κεφάλια.
- πάρ' του το κεφάλι! προτροπή σε κάποιον να φερθεί σκληρά, παραδειγματικά στο άτομο εκείνο που εξακολουθητικά του συμπεριφέρεται προκλητικά ή προσβλητικά: «μην τον αφήνεις άλλο να ξεφτιλίζει. πάρ' του το κεφάλι!». Πρβλ.: Νίκο Γκάλη πάρ' τους το κεφάλι! από τις προτρεπτικές ιαχές των φιλάθλων μπάσκει του Άρη στον παίχτη της ομάδας τους, να κατανικήσει την αντίπαλη ομάδα.
- περπατώ με το κεφάλι ψηλά, είμαι περήφανος, γιατί δεν υπάρχει κανένας λόγος να ντρέπομαι για κάτι: «έκανα χίλιες δυο δουλειές στη ζωή μου και τώρα που βγήκα στη σύνταξη περπατώ με το κεφάλι ψηλά».

- *πέφτουν κεφάλια*, γίνονται εκκαθαρίσεις, καθαιρέσεις, απομακρύνονται από τις διοικητικές τους θέσεις ανώτεροι ή ανώτατοι υπάλληλοι: «στο τάδε υπουργείο πέφτουν κεφάλια»·
- *πέφτω με το κεφάλι*, η οικονομική μου πτώση επέρχεται ραγδαία: «με τα ανοίγματα που έκανε στη δουλειά του, όλοι το περιμέναμε πως κάποια στιγμή θα 'πεφτε με το κεφάλι»·
- *πέφτω με το κεφάλι στη δουλειά*, βλ. λ. [δουλειά](#)·
- *πιάστηκε το κεφάλι μου*, πονοκεφάλιασα: «πιάστηκε το κεφάλι μου μ' όλες αυτές τις φωνές»·
- *πονάει δόντι, κόβει κεφάλι*, βλ. λ. [δόντι](#)·
- *πονάει κεφάλι, κόβει κεφάλι*, λέγεται στην περίπτωση που, αντί να αντιμετωπίσει κάποιος το πρόβλημα που του παρουσιάστηκε, το εξαλείφει με ανορθόδοξο και επικίνδυνο γι' αυτόν τρόπο: «πρέπει να εντοπίσουμε πού χλωαίνει η επιχείρηση για να το διορθώσουμε κι όχι πονάει κεφάλι, κόβει κεφάλι, να την κλείσουμε, δηλαδή, για να μη χάσουμε άλλα λεφτά!»·
- *πρόσεξε μην πέσει κανένας πολυέλαιος στο κεφάλι σου!* βλ. λ. [πολυέλαιος](#)·
- *ρίχνω κάτω το κεφάλι ή ρίχνω κάτω το κεφάλι μου ή ρίχνω το κεφάλι κάτω ή ρίχνω το κεφάλι μου κάτω*, ντροπιάζομαι ταπεινώνομαι: «με την παραμικρή παρατήρηση που του κάνεις, ρίχνει το κεφάλι του κάτω κι είναι έτοιμος να βάλει τα κλάματα»·
- *σηκωθήκανε τα πόδια να χτυπήσουν το κεφάλι*, βλ. λ. [πόδι](#)·
- *σηκώνω κεφάλι*, **α.** αντιδρώ βίαια, επαναστατώ: «δεν μπορούσε ν' ανεχτεί άλλο τις αδικίες που γίνονταν μέσα στην επιχείρηση και σήκωσε κεφάλι». **β.** τα οικονομικά μου, μετά από κάποια περίοδο κάμψης, αρχίζουν να καλυτερεύουν, ξεπερνώ τις οικονομικές δυσκολίες μου: «είχα την εντύπωση πως θα χρεοκοπούσε, αλλά, μπράβο του, σήκωσε πάλι κεφάλι»·
- *σκληρό κεφάλι*, βλ. φρ. *χοντρό κεφάλι*·
- *σκύβω το κεφάλι (επάνω σε κάποιον ή σε κάτι)*, δείχνω αμέριστο ενδιαφέρον, αμέριστη φροντίδα, ιδίως στα προβλήματα που απασχολούν κάποιον ή κάποια υπόθεση: «η κυβέρνηση πρέπει να σκύψει το κεφάλι στα προβλήματα που ταλαιπωρούν την αγροτιά || η κυβέρνηση πρέπει να σκύψει το κεφάλι για να βρει τρόπο να εξαλείψει τη μαστίγα των ναρκωτικών»·
- *σκύβω το κεφάλι*, **α.** παραδέχομαι σιωπηρά το λάθος μου, την ήττα μου ή την ανωτερότητα κάποιου: «όταν του δεις να σκύβει το κεφάλι, πάει να πει πως έχει λάθος». **β.** υποτάσσομαι: «είναι πολύ ατίθασος άνθρωπος και δε σκύβει κεφάλι με τίποτα». (Εργατικό ή πολιτικό σύνθημα: *εμπρός λαέ, μη σκύβεις το κεφάλι, ο μόνος δρόμος είναι αντίσταση και πάλη*). **γ.** ντροπιάζομαι, ταπεινώνομαι: «μόλις τον κατσάδιασε ο άλλος, έσκυψε το κεφάλι και δεν είπε κουβέντα»·
- *σπάσιμο θέλει το κεφάλι μου*, είμαι ο κύριος αίτιος της καταστροφής μου. (Λαϊκό τραγούδι: *μα κανένας δε μου φταίει για το χάλι μου, σπάσιμο θέλει το κεφάλι μου*)· βλ. και λ. [σπάσιμο](#)·
- *σπάω το κεφάλι μου*, **α.** βασανίζομαι να καταλάβω, να κατανοήσω κάτι: «σπάω το κεφάλι μου να καταλάβω τι ήθελε να μου πει με το υπονοούμενο που μου πέταξε». **β.** βασανίζω τη σκέψη μου, προσπαθώ επίμονα να θυμηθώ κάτι: «σπάω το κεφάλι μου να θυμηθώ πού ξανάδα αυτόν τον άνθρωπο». **γ.** βασανίζω τη σκέψη μου για να βρω μια λύση σε κάτι που με απασχολεί πολύ: «σπάω το κεφάλι μου να δω πώς θα βολέψω την άσχημη κατάσταση που διαμορφώθηκε». **δ.** τραυματίζω, ματώνω το κεφάλι μου: «χτύπησα στην άκρη του τραπεζιού κι έσπασα το κεφάλι μου». (Λαϊκό τραγούδι: *θα πάρω μια πέτρα να σπάσω το κεφάλι μου, γιατί αυτό τα φταίει για το μαύρο χάλι μου*)· βλ. και φρ. *έσπασα το κεφάλι (για) να(...)*·
- *σπάω το κεφάλι μου στον τοίχο*, μετανιώνω οικτρά για κάτι που έκανα ή που είπα ή για κάτι που δεν έκανα ή

που δεν είπα: «σπάω το κεφάλι μου στον τοίχο, που βοήθησα έναν τέτοιο παλιάνθρωπο || σπάω το κεφάλι μου στον τοίχο, που δεν αγόρασα το λαχείο που μου πρότεινε ο λαχειοπώλης, γιατί κέρδισε τον πρώτο αριθμό»· βλ. και φρ. *σπάω το κεφάλι μου*·

- *στέκεται πάνω απ' το κεφάλι μου σαν το χάρο* ή *στέκεται πάνω απ' το κεφάλι μου σαν χάρος* ή *στέκεται σαν το χάρο πάνω απ' το κεφάλι μου* ή *στέκεται σαν χάρος πάνω απ' το κεφάλι μου*, βλ. λ. [χάρος](#)·

- *στέκομαι πάνω απ' το κεφάλι του*, βλ. φρ. *είμαι πάνω απ' το κεφάλι του*·

- *στοιχηματίζω το κεφάλι μου* ή *στοιχηματίζω το ίδιο μου το κεφάλι*, **α.** *στοιχηματίζω την ίδια τη ζωή μου και, κατ' επέκταση, στοιχηματίζω με απόλυτη σιγουριά: «στοιχηματίζω το κεφάλι μου πως, όταν έρθει, θα κάνει πως δεν ξέρει τίποτα για την υπόθεση».* **β.** *ρισοκινδυνεύω την ίδια τη ζωή μου: «μα είναι δυνατό να στοιχηματίζω κάθε τόσο το ίδιο μου το κεφάλι για να σε γλιτώνω απ' τα μπλεξίματά σου;»·*

- *στου κασίδη του κεφάλι όλοι κάνουν τον κουρέα*, βλ. λ. [κασίδης](#)·

- *στραβό κεφάλι*, άνθρωπος δύστροπος, ιδιότροπος, ισχυρογνώμονας: «είναι τόσο στραβό κεφάλι, που, μέχρι να συνεννοηθείς μαζί του, μπορεί να σου βγάλει την πίστη»·

- *στρώνω κεφάλι*, βλ. φρ. *κάνω κεφάλι*·

- *τα βγάζει απ' το κεφάλι του*, τα υποθέτει, τα φαντάζεται, τα εφευρίσκει: «μην πιστεύεις αυτά που σου λέει για τις κατακτήσεις του γιατί τα βγάζει απ' το κεφάλι του». Συνών. *τα βγάζει απ' την κοιλιά του / τα βγάζει απ' το μυαλό του / τα βγάζει απ' το νου του*·

- *τα κάνει με ουρές και με κεφάλια*, λέει τρομερά ψέματα ή μεγαλοποιεί υπερβολικά ένα γεγονός: «μην πιστεύεις αυτά που σου λέει, γιατί όλα τα κάνει με ουρές και με κεφάλια». Ίσως αναφορά στους μυθικούς δράκοντες που είχαν πολλά κεφάλια ή πολλές ουρές·

- *τα μεγάλα κεφάλια*, **α.** η οικονομική, πολιτική, στρατιωτική ή πνευματική εξουσία ενός τόπου: «μετά το σεισμό ήρθαν τα μεγάλα κεφάλια για να διαμορφώσουν προσωπική γνώμη για τις ζημιές που προκλήθηκαν». **β.** (ειρωνικά) οι αναγνωρισμένοι, οι φτασμένοι απατεώνες: «σ' αυτό το μπαράκι μαζεύονται όλα τα μεγάλα κεφάλια της περιοχής μας»·

- *τα κεφάλια μέσα!* προτροπή για δουλειά έπειτα από ένα διάστημα αργίας ή διακοπών: «απ' τη στιγμή που πέρασαν οι γιορτές, τα κεφάλια μέσα!». (Τραγούδι: *τέρμα το διάλειμμα, τα κεφάλια μέσα, πίσσα και πούπουλα για σένανε μπαμπέσα*)·

- *τα παθαίνω απ' το κεφάλι μου*, βλ. φρ. *τα τραβώ απ' το κεφάλι μου*·

- *τα παίρνει το κεφάλι του (ενν. τα γράμματα)*, βλ. φρ. *τα παίρνει η κεφαλα του*, λ. κεφαλα·

- *τα πήρα στο κεφάλι*, (στη νεοαργκό) θύμωσα πάρα πολύ, εξοργίστηκα, εξαγριώθηκα και αντέδρασα βίαια: «μόλις τον είδα να σηκώνει χέρι σε γέρο άνθρωπο, τα πήρα στο κεφάλι και τον έσπασα στο ξύλο». (Τραγούδι: *με την πρώτη ζάλη τη θυμάμαι πάλι, τα παίρνω στο κεφάλι, φωνάξτε έναν γιατρό*). Συνών. *άναψαν τα λαμπάκια μου / βάρεσα βαλβίδα / τα πήρα στην κράνα / τα πήρα στο εθνόσημο / τα πήρα στο κρανίο / τα πήρα στο φάρο / τα πήρα στον εγκέφαλο / την έκανα κρίση / την έκανα λάμπα / την έκανα λαχείο (α) / την έκανα λώλα (α) / την έκανα τζαζ (α) / την έκανα τζαζ μπαντ*·

- *τα πόδια του χτυπούν στο κεφάλι του*, βλ. φρ. *οι φτέρνες του χτυπούν στ' αφτιά του*, λ. φτέρνα·

- *τα τραβώ απ' το κεφάλι μου*, υφίσταμαι τις συνέπειες των κακών ή άστοχων ενεργειών μου: «δε ρίχνω το βάρος σε κανέναν, γιατί, ό,τι τραβώ, τα τραβώ απ' το κεφάλι μου»·

- *τι έχεις στο κεφάλι σου;* επιτιμητική έκφραση σε κάποιον που δεν αντιλαμβάνεται εύκολα αυτό που του λέμε:

«τι έχεις στο κεφάλι σου, βρε παιδάκι μου, και δεν καταλαβαίνεις αυτό που σου λέω μια ώρα;». Πολλές φορές, η φρ. συνεχίζεται, αναφέροντας και το είδος που έχει μέσα στο κεφάλι του αυτός που δεν αντιλαμβάνεται εύκολα αυτό που του λέμε και που είναι το *άχυρο* ή τα *πίτουρα* ή τα *πριονίδια* ή τα *σκατά*· βλ. και φρ. *τι έχεις στο μυαλό σου*; λ. *μυαλό*·

- *τι λέει το κεφάλι σου!* βλ. *συνηθέστ. τι λέει η κεφαλα σου!* λ. *κεφαλα*·

- *τι να του κάνουμε τώρα, να του πάρουμε το κεφάλι*; έκφραση που δηλώνει επιείκεια για το λάθος ή τη ζημιά που προξένησε κάποιος: «εντάξει, ρε παιδιά, ο άνθρωπος παραδέχεται το λάθος του. Τι να του κάνουμε τώρα, να του πάρουμε το κεφάλι; || έγινε η ζημιά που έγινε, τι να του κάνουμε τώρα, να του πάρουμε το κεφάλι;»·

- *το κάτω κεφάλι τρώει το πάνω κεφάλι*, ειρωνική παρατήρηση σε κάποιον, του οποίου η έντονη ενασχόληση με τα ερωτικά του, τα σεξουαλικά του, του δημιουργεί διάφορα προσωπικά προβλήματα, ακόμη και καταστροφή: «τρέχει σαν τρελός πίσω από τις γυναίκες, σαν να μην ξέρει πως πολλές φορές το κάτω κεφάλι τρώει το πάνω κεφάλι»·

- *το κεφάλι στη γούρνα!* βλ. *συνηθέστ. το κεφάλι στο φούρνο(!)*·

- *το κεφάλι στο φούρνο!* προτροπή σε κάποιον να σκύψει το κεφάλι του, για να μη χτυπήσει σε κάποιο εμπόδιο ή για να μην τον χτυπήσουν από κάπου, που τον σημαδεύουν· βλ. και φρ. *τα κεφάλια μέσα(!)*·

- *το μικρό κεφάλι τρώει το μεγάλο*, βλ. φρ. *το κάτω κεφάλι τρώει το πάνω κεφάλι*·

- *το ψάρι βρομάει απ' το κεφάλι* ή *το ψάρι μυρίζει απ' το κεφάλι*, βλ. λ. [ψάρι](#)·

- *τον βάρωσε η ζέστα στο κεφάλι* ή *η ζέστα τον βάρωσε στο κεφάλι*, βλ. λ. [ζέστα](#)·

- *τον βάρωσε ο ήλιος στο κεφάλι* ή *ο ήλιος τον βάρωσε στο κεφάλι*, βλ. λ. [ήλιος](#)·

- *τον βάρωσε το κρασί στο κεφάλι* ή *το κρασί τον βάρωσε στο κεφάλι*, βλ. λ. [κρασί](#)·

- *τον βάρωσε το ποτό στο κεφάλι* ή *το ποτό τον βάρωσε στο κεφάλι*, βλ. λ. [ποτό](#)·

- *τον βρήκε η πέτρα στο κεφάλι*, βλ. λ. [πέτρα](#)·

- *τον (την) έχω κορόνα στο κεφάλι μου*, βλ. λ. [κορόνα](#)·

- *τον έχω πάνω απ' το κεφάλι μου*, υφίσταμαι την πίεσή του ή τον καταπιεστικό έλεγχο του: «επειδή είναι διευθυντής μου, τον έχω πάνω απ' το κεφάλι μου και δεν μπορώ να πάω ούτε για κατούρημα, αν δεν πάρω την άδειά του || είναι πατέρας μου και τον έχω πάνω απ' το κεφάλι μου στη δουλειά»·

- *τον περνώ ένα κεφάλι* ή *τον περνώ δυο κεφάλια*, είμαι υψηλότερός του: «είναι ψηλό παιδί, δε λέω, αλλά εγώ τον περνώ ένα κεφάλι || είσαι ψηλό παιδί, αλλά ο τάδε σε περνάει δυο κεφάλια». Δεν ακούγεται ή ακούγεται πολύ σπάνια *τρία κεφάλια*·

- *τον πέτυχε η πέτρα στο κεφάλι*, βλ. λ. [πέτρα](#)·

- *τον πήρε η πέτρα στο κεφάλι*, βλ. λ. [πέτρα](#)·

- *τον τρώει το κεφάλι του*, με τις ενέργειες ή τις πράξεις του είναι σαν να επιδιώκει να υποστεί κάποια τιμωρία, ιδίως σαν να επιδιώκει να φάει ξύλο: «μ' αυτά τα καμώματά του μου φαίνεται πως τον τρώει το κεφάλι του»·

- *τον χτύπησε η ζέστα στο κεφάλι* ή *η ζέστα τον χτύπησε στο κεφάλι*, βλ. λ. [ζέστα](#)·

- τον χτύπησε ο ήλιος στο κεφάλι ή ο ήλιος τον χτύπησε στο κεφάλι, βλ. λ. [ήλιος](#).
- τον χτύπησε το κρασί στο κεφάλι ή το κρασί τον χτύπησε στο κεφάλι, βλ. λ. [κρασί](#).
- τον χτύπησε το ποτό στο κεφάλι ή το ποτό τον χτύπησε στο κεφάλι, βλ. λ. [ποτό](#).
- του άνοιξα το κεφάλι, τον τραυμάτισα, τον πλήγωσα στο κεφάλι: «του πέταξα από μακριά μια πέτρα και του άνοιξα το κεφάλι».
- του άνοιξα το κεφάλι σαν γαρίφαλο, του προξένησα μεγάλο τραύμα στο κεφάλι: «τον χτύπησα με την καρέκλα και του άνοιξα το κεφάλι σαν γαρίφαλο».
- του άνοιξα το κεφάλι σαν καρπούζι, βλ. φρ. του άνοιξα το κεφάλι σαν γαρίφαλο.
- του άνοιξα το κεφάλι σαν πεπόνι Αργεϊτικό, βλ. φρ. του άνοιξα το κεφάλι σαν γαρίφαλο.
- του άνοιξα το κεφάλι σαν τριαντάφυλλο, βλ. φρ. του άνοιξα το κεφάλι σαν γαρίφαλο.
- του άνοιξα το κεφάλι στα δυο, βλ. φρ. του άνοιξα το κεφάλι σαν γαρίφαλο.
- του βάζω ιδέες στο κεφάλι, βλ. λ. [ιδέα](#).
- του γεμίζω το κεφάλι, πείθω κάποιον για κάτι καλό ή κακό: «με το πες πες του γέμισα το κεφάλι και πήρε τη δουλειά || εσύ φταις, που του γέμισες το κεφάλι με τις βλακείες σου και τον έκανες να μην έχει όρεξη για δουλειά». (Λαϊκό τραγούδι: **του γεμίζουν το κεφάλι φίλοι καρδιακοί όσα βγάζει να τα τρώνε σε μια Κυριακή μα δεν ξέρουν πως ο τύπος ο Αγαθοκλής είναι πρώτος κολπαδόρος της Πειραιϊκής**)· βλ. και φρ. γεμίζω το κεφάλι.
- του γυρίζω το κεφάλι, μετά από επίμονη προσπάθεια του αλλάζω γνώμη, τον μεταπειθώ: «με το πες πες, του γύρισα το κεφάλι ν' αποσύρει τη μήνυση».
- του 'κανα το κεφάλι καζάνι, τον ζάλισα με την πολυλογία μου, με τη φλυαρία μου: «μέχρι να τον πείσω να μου δώσει τα δανεικά που μου χρειάζονταν του 'κανα το κεφάλι καζάνι».
- του 'κανα το κεφάλι κουδούνι, βλ. φρ. του 'κανα το κεφάλι καζάνι.
- του παίρνω το κεφάλι, **α.** τον ζαλίζω με την πολυλογία μου, με τη φλυαρία μου: «είχε δίκιο που σηκώθηκε κι έφυγε, γιατί του πήρα το κεφάλι με τη φλυαρία μου». **β.** τον τιμωρώ αυστηρά, παραδειγματικά: «ήταν το δέκατο απανωτό λάθος που έκανε, γι' αυτό κι εγώ του πήρα το κεφάλι». Πρβλ.: *Νίκο Γκάλη, πάρ' τους το κεφάλι*, από τις προτρεπτικές ιαχές των φιλάθλων της ομάδας μπάσκετ του Άρη προς το αστέρι της ομάδας τους για να κατανικήσει τους παίχτες της αντίπαλης ομάδας. **γ.** τον θανατώνω με αποκεφαλισμό, τον αποκεφαλίζω. (Λαϊκό τραγούδι: *και σένα, άπιστη, κακιά, σου πήρα το κεφάλι και δε θα ξαναγύρεις πια σε αλλουνού αγάλη*). Συνών. του παίρνω το λαιμό / του παίρνω το σβέρκο.
- του ρίχνω ένα κεφάλι ή του ρίχνω δυο κεφάλια, βλ. φρ. τον περνώ ένα κεφάλι.
- του φταίει το ξερό του το κεφάλι, είναι ο κύριος υπαίτιος για τα προβλήματα που του έχουν προκύψει, λόγω του πείσματος ή της ξεροκεφαλιάς του: «όλοι μας του λέγαμε να μην την κάνει αυτή τη δουλειά, αλλά φταίει το ξερό του το κεφάλι που καταστράφηκε, γιατί στο τέλος την έκανε χωρίς ν' ακούσει κανένα μας». (Λαϊκό τραγούδι: **ποιος του φταίει του Μιχάλη, το ξερό του το κεφάλι**)·
- τους βλάκες, με την κόσα να τους θερίζεις, πάλι δυο δυο θα βγαίνουν σαν τα κεφάλια της Λερναίας Ύδρας, βλ. λ. [κόσα](#).
- τους μαλάκες, με την κόσα να τους θερίζεις, πάλι δυο δυο θα βγαίνουν σαν τα κεφάλια της Λερναίας Ύδρας, βλ. λ. [κόσα](#).

- *τρελού κεφάλι δε γερνάει*, ο κουτός, ο ανόητος, ο βλάκας είναι πάντοτε χαρούμενος, δεν τον βασανίζουν τα προβλήματα, οι σκοτούρες της καθημερινότητας, γι' αυτό και δεν καταπονείται από τη ζωή και τα χρόνια: «αυτός ζει στον κόσμο του και θα μας θάψει όλους, γιατί τρελού κεφάλι δε γερνάει»·
- *τσάκισα το κεφάλι μου*, το έσπασα, το πλήγωσα, το τραυμάτισα: «δεν είδα το κοντάρι και, καθώς έπεσα πάνω του, τσάκισα το κεφάλι μου»·
- *τσαούσικο κεφάλι*, άνθρωπος αυθαίρετος, θρασύς, αυταρχικός, ισχυρογνώμονας: «δεν μπορείς να συνεννοηθείς μ' αυτόν τον άνθρωπο, γιατί είναι τσαούσικο κεφάλι»·
- *τώρα μιλάει με άλλο κεφάλι*, **α.** μετά από μια περίοδο παραλογισμού, άλλαξε στάση και μιλάει συνετά, μετρημένα: «αφού του εξήγησα πώς ακριβώς έγιναν τα πράγματα, τώρα μιλάει με άλλο κεφάλι ο άνθρωπος». **β.** λέγεται και με εντελώς αντίθετη ερμηνεία: «ήταν συνετό παιδί, αλλά τώρα μιλάει με άλλο κεφάλι, γιατί έμπλεξε με τους αλήτες»·
- *φταίει το ξερό του το κεφάλι* ή *φταίει το κεφάλι του*, το άτομο για το οποίο γίνεται λόγος, είναι ο κύριος αίτιος για τις δυσκολίες που του προέκυψαν: «δε φταίει κανένας, φταίει το ξερό του το κεφάλι που καταστράφηκε, γιατί δεν άκουγε κανένα». (Λαϊκό τραγούδι: λέω ότι **φταίει το κεφάλι το ξερό**, μα στο φινάλε η κουτή σε συγχωρώ)·
- *φτιάχνω κεφάλι*, βλ. λ. *κάνω κεφάλι*·
- *φύγε πάνω απ' το κεφάλι μου*, μη με ενοχλείς, μη με πιέζεις, άφησέ με ήσυχο: «φύγε πάνω απ' το κεφάλι μου, γιατί έχω μια δουλειά που πρέπει να την παραδώσω αύριο»·
- *χάνω το κεφάλι μου*, στοιχηματίζω για κάτι με απόλυτη σιγουριά: «αν δεν είναι αυτός που μας πρόδωσε, χάνω το κεφάλι μου». Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το εγώ·
- *χοντρό κεφάλι*, άνθρωπος που καταλαβαίνει δύσκολα αυτό που του λέμε, ο χοντροκέφαλος: «είναι τόσο χοντρό κεφάλι, που δεν καταλαβαίνει με τίποτα αυτά που του λες»·
- *χτυπάει στο κεφάλι*, (για ποτά) είναι πολύ δυνατό: «πίνε λίγο λίγο απ' αυτό το ποτό, γιατί χτυπάει στο κεφάλι»·
- *χτυπώ το κεφάλι μου*, μετανιώνω για κάτι που έκανα ή είπα, ή για κάτι που δεν έκανα ή δεν είπα. (Λαϊκό τραγούδι: *δε βαριέσαι, δεν πειράζει χαλάλι σου, εσύ μια μέρα θα χτυπήσεις το κεφάλι σου*)·
- *χτυπώ το κεφάλι μου στον τοίχο*, μετανιώνω πικρά για κάτι που έκανα ή είπα ή για κάτι που δεν έκανα ή δεν είπα: «χτυπώ το κεφάλι μου στον τοίχο, που τον βοήθησα τον παλιοαλήτη! || χτυπώ το κεφάλι μου στον τοίχο που δεν μαρτύρησα τότε ποιος ήταν ο πραγματικός ένοχος». (Λαϊκό τραγούδι: *θε να το βρεις ό,τι ζητάς και δε θ' αργήσεις, θά'ναι μέρα μεσημέρι, θα το δεις, και το κεφάλι σου στον τοίχο θα χτυπήσεις, κατεργάρα, και τα λόγια μου θα θυμηθείς*)·
- *ψηλά το κεφάλι!* προτρεπτική έκφραση σε κάποιον, που απέτυχε σε κάτι, να μη χάσει το θάρρος του, την αυτοπεποίθησή του: «μη στενοχωριέσαι που απέτυχες στις εξετάσεις, γιατί θα ξαναδώσεις του χρόνου. Ψηλά το κεφάλι!»·